

سیر تحول اندیشه‌های نظامی

کتاب اول

کلیات اندیشه نظامی

نویسنده:

محمد حسین جمشیدی

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	:	جمشیدی، محمدحسین، ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور	:	سیر تحول اندیشه‌های نظامی / نویسنده محمدحسین جمشیدی.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	:	ج.
شابک	:	دوره: ۷-۱۶۶-۲۴۸-۶۲۲-۹۷۸؛ ج ۱: ۰-۱۶۵-۲۴۸-۶۲۲-۹۷۸؛ ج ۲: ۴-۱۶۷-۲۴۸-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه.
مندرجات	:	ج ۱. کلیات اندیشه نظامی. - ج ۲. دفتر اول. اندیشه نظامی عهد باستان
موضوع	:	سیاست نظامی
موضوع	:	Military policy
موضوع	:	سیاست نظامی - تاریخ
موضوع	:	Military policy -- History
شناسه افزود	:	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی. مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگ	:	UA۱۱
رده بندی دیویی	:	۳۵۵ ۳۳۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۲۳۲۰

سیر تحول اندیشه‌های نظامی - جلد اول

نویسنده: محمد حسین جمشیدی

ویراستار: اعظم اصلی - معصومه اشتری ماهنی

ناظر ویراستار: مرتضی چشمه نور

صفحه آرا: حامد آریانی

طراح جلد: زهرا مهدوی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه -

شابک: ج ۱: ۰-۱۶۵-۲۴۸-۶۲۲-۹۷۸؛ دوره: ۷-۱۶۶-۲۴۸-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۳۸۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

تلفن ۲۲۹۷۰۳۴۳

سخن ناشر

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی با هدف نهادینه‌سازی مرجعیت علمی در توسعه مفاهیم، گفتمان و تفکر راهبردی در کشور و بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی، در صدد تدوین و ارایه راهبردهای تعالی‌بخش، علمی و تخصصی می‌باشد.

این دانشگاه و پژوهشگاه از مراکز علمی کلیدی و حساس در عرصه مسائل راهبردی است که رده و تشکیل و در دگردیسی و بازطراحی سازمانی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، منظور کادرسازی در تراز انقلاب اسلامی در سطوح مدیران عالی کشوری و لشکر، مکلف بوده و وظیفه خطیر خود در جهت تربیت و آموزش فرماندهان و مدیران عالی رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است.

اهمیت این امر هنگامی نمود بیشتری می‌نماید که نگاهی ژرف و آینده پژوهانه به پیرامون کشور، منطقه و جهان داسه باشیم؛ - راکه با ظهور تهدیدات نوین در عرصه بین‌الملل، لزوم داشتن چنین کانونی برای به‌هنگام نگاه‌داشتن مدیران عالی و فرماندهان نظامی کاملاً ملموس خواهد بود. از سوی دیگر چشم‌انداز ایجاد تمدنی بزرگ موجب می‌شود تا این تلاش و تعهد سبب ترغیب سازمان‌هایی گردد که برای پیروی از این هدف متعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌های خود نیازمند راهبردهای تخصصی و علمی منبعث از گفتمان و تفکر راهبردی این دانشگاه و پژوهشگاه باشند. با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لزوم تولید و توزیع ادبیات راهبردی در این دانشگاه که ماحصل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در علوم دفاعی راهبردی و دانش‌آموختگان است، نمایان می‌گردد.

در این راستا مرکز انتشارات راهبردی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و

تحقیقات راهبردی در سه حوزه مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی با اهتمام به برنامه‌ها و در چارچوب اهداف و مفاهیم عالیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و تدابیر رهبر معظم انقلاب و فرماندهی کل قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، سعی در انتقال مفاهیم و آموزه‌های خود به سطوح مختلف مدیران و ارکان جامعه داشته و در این بستر دست‌های پرتوانی را که نیل به این اهداف را تسهیل می‌نمایند، به گرمی می‌فشارد.

و ما توفیقنا اَلَا بِاللّٰهِ عَلَیْهِ تَوَكَّلْنَا وَ اِلَیْهِ نُنِیْب
اسکاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

فهرست مطالب

۱۳	 پیشگفتار:
۱۷	 فصل اول: اندیشه نظامی چیست؟
۱۹	 ۱-۱- اندیشه و تفکر
۲۱	 ۱-۱-۱- انسجام منطقی:
۲۲	 ۱-۱-۲- چهارچوب یا حدود و مرزهای عقلانی
۲۳	 ۱-۱-۳- قابلیت استدلال (عقلانی بودن):
۲۳	 ۱-۱-۴- میناداری
۲۴	 ۱-۱-۵- اهمیت
۲۵	 جمع‌بندی:
۲۷	 ۲-۱- نظامی
۲۹	 ۱-۲-۱- امر نظامی
۳۳	 ۳-۱- اندیشه نظامی
۳۴	 ۴-۱- اندیشمند نظامی
۳۶	 ۵-۱- چرا به اندیشه نظامی می‌پردازیم
۴۲	 فصل دوم: مفاهیم اساسی
۴۴	 ۱-۲- فلسفه نظامی
۴۷	 ۲-۲- نظریه نظامی
۴۹	 ۳-۲- ایده نظامی
۵۱	 ۴-۲- رأی نظامی
۵۲	 ۵-۲- ایدئولوژی نظامی
۵۵	 ۶-۲- مکتب نظامی
۵۷	 ۷-۲- رهنامه نظامی
۵۹	 ۸-۲- راهبرد و راهبرد نظامی
۶۳	 ۹-۲- میلیتاریسم (نظامی‌گری)
۶۵	 ۱۰-۲- تاکتیک نظامی:

فصل سوم: اندیشه نظامی و معارف بشری..... ۶۸

۱-۳- اندیشه نظامی و اندیشه سیاسی..... ۷۰

۲-۳- اندیشه نظامی و علم سیاست..... ۷۳

۳-۳- اندیشه نظامی و علوم نظامی..... ۷۵

۴-۳- اندیشه نظامی و تاریخ..... ۷۷

۵-۳- اندیشه‌های نظامی و جامعه‌شناسی..... ۷۹

۶-۳- اندیشه نظامی و جغرافیا..... ۸۰

۷-۳- اندیشه نظامی و دانش اقتصاد..... ۸۲

۸-۳- اندیشه نظامی و مردم‌شناسی..... ۸۳

۹-۳- اندیشه نظامی و روانشناسی..... ۸۴

۱۰-۳- اندیشه نظامی و ابرار..... ۸۵

فصل چهارم: اندیشه نظامی و ارزش‌ها..... ۸۷

۱-۴- ارزش‌ها..... ۸۹

۲-۴- ارزش‌ها در علوم انسانی..... ۹۲

۳-۴- ارزش‌ها در علوم نظامی..... ۹۴

۴-۴- ارزش‌ها در اندیشه نظامی..... ۹۶

۵-۴- اندیشه نظامی و فلسفه حکمت..... ۹۹

۶-۴- اندیشه نظامی و اخلاق..... ۱۰۰

(۱) جدایی‌انگاری..... ۱۰۲

(۲) رابطه عموم و خصوص مطلق..... ۱۰۲

(۳) رابطه عموم و خصوص من وجه..... ۱۰۲

الف) اخلاق نظامی..... ۱۰۲

ب) اخلاق نظامیان..... ۱۰۳

۷-۴- اندیشه نظامی و دین..... ۱۰۳

فصل پنجم: عوامل شکل‌گیری اندیشه نظامی..... ۱۰۷

۱-۵- عوامل زمانی..... ۱۰۹

۱۱۲.....	۲-۵- عوامل مکانی (جغرافیایی و محیط زیستی).
۱۱۴.....	۳-۵- عوامل شخصیتی.
۱۱۶.....	۴-۵- عوامل سیاسی (نظام‌های حکومتی).
۱۱۸.....	۵-۵- عوامل فرهنگی.
۱۲۰.....	(۱) راه مستقیم.
۱۲۱.....	(۲) راه غیر مستقیم.
۱۲۱.....	۵-۶- تأثیر و تأثر متقابل.

فصل ششم: احل شکل‌گیری یک اندیشه نظامی..... ۱۲۳

۱۲۵.....	۱-۶- پیدایش و تشخیص بحران.
۱۲۸.....	۲-۶- تشخیص ریشه بحران (ریشه‌یابی درد).
۱۳۰.....	۳-۶- درمان یا ارائه راه حل.
۱۳۲.....	۴-۶- ارائه نمونه عملی یا دید آل تصویر جامعه بازسازی‌شده).
۱۳۳.....	۵-۶- منطق درونی.
۱۳۴.....	۶-۶- منطق بازسازی‌شده.

فصل هفتم: روش و بینش در اندیشه نظامی..... ۱۳۶

۱۳۸.....	۱-۷- انواع روش تحقیق.
۱۴۰.....	۲-۷- روش علمی (تجربی).
۱۴۲.....	۳-۷- روش علمی و اندیشه نظامی.
۱۴۳.....	۴-۷- روش عقلی (برهانی).
۱۴۶.....	۵-۷- روش عقلی و اندیشه نظامی.
۱۴۷.....	۶-۷- روش و بینش در اندیشه‌های نظامی.

فصل هشتم: موضوعات کلی اندیشه نظامی (مسائل)..... ۱۵۲

۱۵۴.....	۱-۸- جنگ.
۱۵۵.....	۲-۸- صلح.
۱۵۶.....	۳-۸- پیمان یا قرارداد.

۱۵۷	۴-۸- امنیت
۱۵۹	۵-۸- تهدید
۱۶۰	۶-۸- راهبرد
۱۶۱	۷-۸- تاکتیک
۱۶۱	۸-۸- نیرو (عده)
۱۶۳	۹-۸- سلاح و فناوری نظامی
۱۶۴	۱۰-۸- تاریخ نظامی

فصل نهم: ریشه مختصر اندیشه نظامی..... ۱۶۶

۱۶۸	۱-۹- پیدایش و سرآغاز اندیشه نظامی
۱۷۱	۲-۹- تاریخ اندیشه نظامی
۱۷۲	۳-۹- روش‌های متدین یا اندیشه‌ها
۱۷۳	الف) بیان اندیشه‌ها بر اساس شخصیت‌ها یا اندیشمندان
۱۷۳	ب) آثار
۱۷۴	ج) مکاتب
۱۷۵	د) تمدن‌ها
۱۷۵	هـ) دوران‌های تاریخی
۱۷۵	و) ایده‌ها و مفاهیم کلی
۱۷۶	ز) بررسی نگرشی
۱۷۶	۴-۹- روش مناسب این نوشتار
۱۷۹	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۸۱	جمع‌بندی
۱۸۴	نتیجه‌گیری
۱۸۷	کتابنامه (منابع و مآخذ)
۱۸۹	الف) منابع فارسی
۱۹۴	ب) منابع لاتین